

Opgave 1 De functies van politieke partijen

Inleiding

Deze opgave is gemaakt naar aanleiding van het adviesrapport *Democratie vereist partijdigheid. Politieke partijen en formaties in beweging* (28 april 2009) van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). De Raad adviseert de regering en het parlement over de inrichting en het functioneren van de overheid. In het genoemde rapport doet de Raad verslag van zijn onderzoek naar het functioneren van politieke partijen in Nederland.

Tekst 1 uit het bronnenboekje bevat enkele passages uit bovengenoemd rapport.

Maak gebruik van tekst 1.

In tekst 1 worden functies besproken die politieke partijen van oudsher vervullen. De communicatiefunctie wordt genoemd als een functie die ook door andere actoren wordt vervuld. (regels 15-20)

- 4p 1 Welke **vier andere** functies van politieke partijen worden besproken in tekst 1? Koppel de naam van de functie aan het juiste citaat.

Maak gebruik van de regels 15 tot en met 46 van tekst 1.

- 2p 2 Leg uit – aan de hand van een citaat uit de regels 15-46 – dat het functieverlies van politieke partijen een voorbeeld is van de veranderende politieke cultuur in Nederland.

Betrek in je antwoord een definitie van politieke cultuur.

Opgave 1 De functies van politieke partijen

tekst 1

Hoewel Thorbecke ooit 'woeling van
partijchap' met weezin beschouwde,
zijn politieke partijen sedertdien uit-
gegroeid tot een onmisbaar onderdeel
5 van ons stelsel van representatieve
democratie. Politieke partijen die
functioneren in een representatieve
democratie worden geacht belangrijke
functies (kernfuncties) in samenhang te
10 vervullen, bijvoorbeeld de afweging van
verschillende meningen en belangen in
een coherente visie op de publieke
zaak. Dit is een van de meest wezen-
lijke functies van een politieke partij.

15 De laatste decennia worden de traditio-
nele politieke partijen geconfronteerd
met functieverlies: sommige functies –
zoals de communicatiefunctie – worden
in toenemende mate ook door andere
20 actoren vervuld, en de vervulling van
andere functies levert politieke partijen
problemen op. Zo hebben veel politieke
partijen vooral op lokaal niveau steeds
meer moeite met het vinden van ge-
25 schikte kandidaten voor (lokale) lijsten.
Het vertrouwen van burgers in politieke
partijen is – hoewel vrij constant –
stelselmatig lager dan het vertrouwen in
bijvoorbeeld de Tweede Kamer, de
30 regering, de televisie en de geschreven
pers.

Het ledental van politieke partijen is
tussen 1993 en 2003 met ruim 17 pro-
cent gedaald. Anno 2009 is nog slechts
35 2,5 procent van de kiesgerechtigden lid
van een politieke partij en naar
schatting is circa vijftien procent daar-
van binnen de politieke partij in eniger-
lei vorm actief, zodat de verkiezings-
40 programma's en de kandidatenlijsten
voor de volksvertegenwoordigingen, op
basis waarvan de politieke democratie

en het openbaar bestuur geacht worden
te functioneren, door circa 50.000
45 personen uit de totale bevolking worden
bepaald.

Waar vroeger politieke partijen de
georganiseerde – verzuilde – samen-
leving representeerden staan zij nu
50 voor de opgave een gefragmenteerde
samenleving van gefragmenteerde
burgers te representeren en dat is
lastig.

Partijen zijn hun 'alleenrecht' op de
55 representatie van het volk kwijtgeraakt.
Het gaat om het aan de orde stellen en
benoemen van vraagstukken die in de
samenleving leven: het oppakken van
de problemen en preferenties van
60 groepen in de bevolking, de politieke
partij als 'oog en oor' van de samen-
leving.

Het is de vraag in hoeverre politieke
partijen bepaalde bevolkingsgroepen in
65 de politiek vertegenwoordigen en in
hoeverre zij niet veeleer het verlengstuk
zijn van de partijleiding en (al of niet
benoemde) ambtsdragers die draagvlak
mobiliseren voor hun opvattingen en
70 kandidaten.

Hoe dan ook is het voortbestaan van de
representatieve democratie niet denk-
baar zonder politieke partijen waarin
geregistreerde leden en donateurs
75 reële invloed uit kunnen oefenen op het
programma, kandidatenlijsten en de
keuze van de partijleider.

De Raad benadrukt dat de voor onze
representatieve democratie gewenste
80 en noodzakelijke 'georganiseerde
inspraak en tegenspraak' niet alleen
gerealiseerd kan worden door politieke

85 partijen met een traditioneel
verenigingskarakter, maar óók door
andersoortige politieke formaties die
geen of weinig leden hebben, maar wel
geregistreerde donateurs.

90 Die donateurs moeten dan wél reële
invloed uit kunnen oefenen op het
programma, kandidatenlijsten en de
keuze van de partijleider.

*bron: de Raad voor het openbaar bestuur (Rob), (2009). Democratie vereist
partijdigheid. Politieke partijen en formaties in beweging.*